

POSTANOWIENIE

31 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 31 lipca 2025 r. w Warszawie

wniosku Z.M. i B.M.

o zbadanie spełnienia przez SSN X.Y. wymogów niezawisłości

i bezstronności w sprawie II CSKP 103/24

z powództwa Z.M. i B.M.

przeciwko T. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

1. odrzuca wniosek;

**2. zawiadamia o odrzuceniu wniosku Okręgową Radę
Adwokacką w [...].**

(K.W.)

UZASADNIENIE

1. Wnioskiem złożonym w sprawie II CSKP 103/24 powodowie B.M. i Z.M. domagali się stwierdzenia braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN X.Y.

B.M. i Z.M. podnieśli, że SSN X.Y. uzyskał nominację do pełnienia funkcji sędziego Sądu Najwyższego od powołanej niezgodnie z prawem Krajowej Rady Sądownictwa. Zdaniem strony powodowej dostateczną podstawę do kwestionowania niezawisłości SSN X.Y. w niniejszej sprawie jest tryb nominacyjny, gdyż Krajowa Rada Sądownictwa w aktualnym składzie nie reprezentuje środowiska sędziowskiego, a zatem nie jest organem, o którym mowa w Konstytucji.

Powołując się na orzecznictwo, podkreślili, że okoliczność ta nabiera szczególnego znaczenia w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego, co wynika z kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości oraz bezstronności orzekania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

2. Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności sędziego).

3. Artykuł 29 § 9 u.SN stanowi, że wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien – pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 u.SN) – czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2). Skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, oczywiste jest, że nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (przykładowo czynności jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy

(zamiast wielu postanowienie SN z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 wraz z licznymi zarządzeniami powołanymi w jego uzasadnieniu oraz postanowienie SN z 14 marca 2025 r., III CB 84/24).

4. Wniosek powodów w sprawie II CSKP 103/24 w sposób oczywisty nie czyni zadość tym wymaganiom; zgłoszony wniosek ma *de facto* charakter abstrakcyjny. Wprawdzie B.M. i Z.M. wskazali na okoliczności towarzyszące powołaniu SSN X.Y. (powołanie w ramach wadliwego postępowania konkursowego, z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa wyłonionej w trybie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw), jednakże powołane okoliczności towarzyszące powołaniu SSN X.Y. mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez każdego sędziego powołanego na urząd od 2018 r., co w oczywisty sposób ignoruje brzmienie art. 29 § 5 u.SN.

Argumentacja powodów podniesiona we wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 103/24 w istocie koncentruje się na – występującej zdaniem wnioskodawców – systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie wymienionej wyżej ustawy nowelizującej z dnia 8 grudnia 2017 r. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego w świetle art. 29 § 5 u.SN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych (ustawowych) rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Powodowie nie wskazali również żadnych okoliczności, które wystąpiły po powołaniu SSN X.Y. i mogłyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości w sprawie II CSKP 103/24. Wreszcie powodowie nie wskazali w jaki

sposób kwestionowany przez nich ustawowych tryb powołania sędziów, w tym SSN X.Y., mógłby mieć wpływ na wynik sprawy II CSKP 103/24.

Braki te zgodnie z art. 29 § 10 zd. 1 u.SN stanowią podstawę do odrzucenia wniosku.

5. Zgodnie z art. 29 § 10 u.SN wniosek niespełniający wymagań, o których mowa w § 9, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Ustawodawca nie sprecyzował, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania jego dopuszczalności, w tym spełnienia wymagań formalnych i terminowości jego złożenia, a w konsekwencji ewentualnego odrzucenia. W art. 29 § 15 u.SN ustawodawca określił jedynie skład właściwy do *rozpoznania* wniosku; użyte w tym przepisie sformułowanie oznacza merytoryczne rozpoznanie wniosku, a zatem podjęcie decyzji o uwzględnieniu wniosku (wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy) albo o oddaleniu wniosku (art. 29 § 18 i 19 u.SN). Wprawdzie na gruncie przepisów o zażaleniu dominuje stanowisko, że pojęcie *rozpoznania zażalenia*, o którym mowa w art. 397 § 1 k.p.c., obejmuje również orzeczenie co do jego dopuszczalności (uchwały SN z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20, OSNC 2021, nr 11, poz. 74, i z 7 grudnia 2021 r., III CZP 87/20, OSNC 2022, nr 7-8, poz. 67), jednakże przyjęcie takiego rozumienia również na gruncie przepisów o teście prowadzi do wniosków niemożliwych do przyjęcia.

Po pierwsze, nie może budzić wątpliwości, że pojęcie *rozpoznawać* nie ma w przepisach prawa procesowego i ustrojowego w pełni utrwalonej treści, co wyłącza możliwość automatycznego odnoszenia jego znaczenia przyjętego na tle określonej regulacji do innych przepisów, w związku z czym prawidłowe odczytanie jego sensu powinno być zawsze poprzedzone analizą kontekstu językowego, w jakim zostało użyte, i odwołaniem się do adekwatnych argumentów celowościowych.

Po drugie, przyjęcie, że odrzucenie wniosku o test jest rozpoznaniem tego wniosku, oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku – z powodu braków formalnych, z powodu złożenia z naruszeniem terminu lub z powodu niedopuszczalności z innych przyczyn – musiałby każdorazowo decydować skład 5 sędziów, po uprzednim wysłuchaniu sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 u.SN).

Obowiązek wysłuchania sędziego, jeżeli wniosek a *limine* polega odrzuceniu, podważa racjonalność przyjętego sposobu procedowania.

Po trzecie, uwzględniając, że z powyższych argumentów wynika, iż skład Sądu Najwyższego właściwy do odrzucenia wniosku nie został uregulowany w ustawie o Sądzie Najwyższym, zwłaszcza zaś w art. 29 § 15 u.SN, niezbędne jest odwołanie się do odpowiednio stosowanych przepisów o zażaleniu obowiązujących w postępowaniu, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 24 u.SN). I tak, nakazane w art. 29 § 24 u.SN odpowiednie zastosowanie przepisów o zażaleniu odsyła do art. 397 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego. Jednak również ten przepis wspomina o *rozpoznaniu* zażalenia, a zatem został wyłączony przez art. 29 § 15 u.SN (nakazujący rozpoznanie wniosku w składzie 5 sędziów).

W konsekwencji na mocy art. 367¹ § 2 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 29 § 24 u.SN odrzucenie wniosku powinno nastąpić w składzie jednoosobowym, na posiedzeniu niejawnym. Ten przepis stanowi bowiem podstawę określenia składu orzekającego o odrzuceniu środków zaskarżenia na posiedzeniu niejawnym.

Po czwarte wreszcie, nie można pominąć, że w procedurze karnej wobec pisma stanowiącego środek odwoławczy (art. 29 § 24 u.SN), które nie spełnia wymogów formalnych lub złożone jest po terminie, prezes sądu wydaje zarządzenie o odmowie jego przyjęcia (art. 429 § 1 k.p.k.), w związku z czym na gruncie art. 29 § 10 u.SN przyjmuje się, iż odrzucenie następuje w formie zarządzenia Prezesa Izby Karnej lub Prezesa Izby Odpowiedzialności Zawodowej, a zatem również z zaangażowaniem jednego sędziego w kontrolę formalną wniosku. Skoro tak, angażowanie składu pięcioosobowego, właściwego do merytorycznego rozpoznania wniosku, także do jego odrzucenia ze względu na niespełnienie wymagań formalnych w sprawach z zakresu prawa cywilnego byłoby całkowicie nieracjonalne.

Stanowisko co do składu jednoosobowego odrzucającego wniosek na podstawie art. 29 § 10 u.SN jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (postanowienia SN: z 25 kwietnia 2024 r., III CB 39/24; z 10 maja 2024 r., III CB

7/24; z 11 lipca 2024 r., III CB 49/24, i z 20 listopada 2024 r., III CB 90/24; wcześniejsze judykaty wobec zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 28 września 2023 r. straciły w tym zakresie swoją aktualność).

6. Stosownie do art. 29 § 11 u.SN o odrzuceniu wniosku niespełniającego wymagań, o których mowa w art. 29 § 9 u.SN, Sąd Najwyższy zawiadamia właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik. Uwzględniając siedzibę kancelarii pełnomocnika składającego wniosek, należało zatem zawiadomić Okręgową Radę Adwokacką w [...].

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.W.)

[a.ł]